Betänkande KuUB 15/2017 rd– RP 73/2017 rd

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av universitetslagen och yrkeshögskolelagen samt till lag om införande av en lag om ändring av universitetslagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av universitetslagen och yrkeshögskolelagen samt till lag om införande av en lag om ändring av universitetslagen (RP 73/2017 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av
- grundlagsutskottet GrUU 43/2017 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört
- regeringsråd Immo Aakkula, undervisnings- och kulturministeriet
- provost Liisa-Maija Sainio, Villmanstrands tekniska universitet
- rektor, verkställande direktör Markku Lahtinen, Tampereen ammattikorkeakoulu
- prorektor Petri Suomala, Tammerfors tekniska universitet
- rektor Liisa Laakso, Tammerfors universitet
- direktör Samu Leskinen, Vasa universitet
- direktör Kari Kankaala, Tammerfors stad
- specialsakkunnig Pekka Kivekäs, Tammerfors stad
- rektor, verkställande direktör, TkD Anneli Pirttilä, Saimaan ammattikorkeakoulu
- styrelsens vice ordförande J.T. Bergqvist, Tammerfors högskolestiftelse
- styrelseledamot, rektor Juha Kämäri, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- specialsakkunnig Hannele Louhelainen, Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf
- verksamhetsledare Tarja Niemelä, Professorsförbundet
- näringspolitisk sakkunnig Heikki Holopainen, Bildningsarbetsgivarna rf
- utbildningspolitisk expert Anniina Sippola, Finlands studerandekårers förbund - SAMOK rf
- rektor Liisa Laakso, Finlands universitet UNIFI rf
- styrelseledamot Jyri Lähdemaa, Finlands studentkårers förbund FSF rf
- styrelseordförande Verna Rantala, Studerandekåren vid Tammerfors yrkeshögskola

Klart
5.1

- ordförande Tiina Mikkonen, Studentkåren vid Tammerfors tekniska universitet
- utbildningspolitisk expert Veera Kaleva, Studentkåren vid Tammerfors universitet
- vice ordförande Maija S. Peltola, Forskarförbundet.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- dataombudsmannens byrå
- Svenska Finlands folkting
- Jyväskylä universitet
- Utbildningsstyrelsen
- Universitetens och forskningssektorns personalförbund YHL rf
- Förbundet för undervisningssektorn vid universiteten YLL rf

PROPOSITIONEN

I denna proposition föreslås det att universitetslagen och yrkeshögskolelagen ändras. Enligt förslaget går Tammerfors universitet, som är en offentligrättslig inrättning, och Tammerfors tekniska universitet, som är ett stiftelseuniversitet, samman till Tammerfors nya universitet, som föreslås vara ett stiftelseuniversitet. Syftet med propositionen är att i Tammerfors bilda en internationellt välrenommerad högskolehelhet, som utvecklar arbetslivet och det finländska samhället och som består av det nya universitetet och den yrkeshögskola som ägs huvudsakligen av universitetet. De samgående universitetens verksamhet, personal, studerande och egendom övergår till Tammerfors nya universitet vid ingången av 2019.

Det föreslås att det i universitetslagen och yrkeshögskolelagen tas in bestämmelser om utvidgade möjligheter till undervisningssamarbete mellan högskolor och om överflyttning av studerande till en annan högskola i anslutning till att en utbildning läggs ned. Dessa bestämmelser ska gälla alla högskolor. Enligt förslaget ändras bestämmelserna om förvaltningsspråket vid yrkeshögskolorna så att de motsvarar dem som gäller för universiteten.

Det föreslås en separat lag om införande av lagen om ändring av universitetslagen. Den lagen avses träda i kraft så snart som möjligt. I införandelagen föreskrivs det hur universitetens samgång ska genomföras. Lagen om ändring av universitetslagen avses i fråga om universitetens sammangång träda i kraft den 1 januari 2019. Till övriga delar avses de föreslagna ändringarna träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I propositionen föreslås bestämmelser om att grunda ett nytt stiftelseuniversitet i Tammerfors. Det nya universitetet ska bildas genom att Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet går samman. Målet är att skapa en högskolekoncern som utöver det nya universitetet även omfattar Tammerfors yrkeshögskola, som huvudsakligen ska ägas av det nya universitetet. En-

ligt propositionen ska det nya universitetet inleda sin verksamhet den 1 januari 2019. Det är fråga om en omfattande reform som måste förberedas i god tid.

Lagförslaget syftar också till ett allt mer omfattande undervisningssamarbete mellan landets alla universitet och högskolor. Också vissa andra ändringsförslag ingår i propositionen. Den nya lagstiftningen ändrar inte på universitetens och yrkeshögskolornas lagstadgade uppgifter. Högskoleväsendet ska också i framtiden bestå av universitet och yrkeshögskolor med egna uppdrag och profiler som kompletterar varandra. Propositionen innehåller inte heller några förslag till ändring av examenssystemet eller målen med examina.

Sammantaget anser kulturutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Kulturutskottet tillstyrker lagförslagen i propositionen, men med följande kommentarer och ändringsförslag.

Grundlagsutskottets utlåtande

Grundlagsutskottet har lämnat ett utlåtande (GrUU 43/2017 rd) om propositionen. I utlåtandet tar utskottet närmast avstamp i 123 § 1 mom. i grundlagen som säger att universiteten har självstyrelse enligt vad som närmare bestäms genom lag. Yrkeshögskolorna omfattas däremot inte av den bestämmelsen. Grundlagsutskottets konstitutionella bedömning inskränker sig därför delvis till ändringen av universitetslagen. Självstyrelsens innehåll och dimensioner läggs också fast i grundlagens 16 § 3 mom., som säger att vetenskapens, konstens och den högsta utbildningens frihet är tryggad. I sitt utlåtande konstaterar grundlagsutskottet att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning, men lagförslag 3 bara om utskottets konstitutionella invändningar mot 3 § 1 mom. beaktas på behörigt sätt.

Organiseringen av universitetet

I grundlagsutskottets utlåtande fäster man uppmärksamhet vid 3 § i lagförslag 3 (införandelagen) som handlar om organiseringen av det nya universitet. I paragrafen föreslås bestämmelser om organiseringen av det nya stiftelseuniversitetet. I förslaget föreskrivs om valet av det nya universitetets lagstadgade organ och om de åtgärder som det nya universitetets organ och de samgående universiteten ska vidta för att Tammerfors nya universitet ska kunna inleda sin verksamhet den 1 januari 2019.

Enligt 1 mom. ska styrelserna för de samgående universiteten välja Tammerfors nya universitets första styrelse så att den kan inleda sin verksamhet senast den 1 januari 2018. Samtidigt ska det beslutas om mandattiden för styrelsen. Mandattiden för minst två av styrelsens medlemmar ska gå ut senast den 31 december 2019 och för två av medlemmarna senast den 31 december 2020. Enligt paragrafens 3 mom. ska ett nytt kollegialt organ enligt 26 § i universitetslagen väljas så att det kan inleda sin verksamhet snarast möjligt, men senast den 1 april 2018.

Grundlagsutskottet anser att 3 § 1 mom. i lagförslag 3 måste ändras så att den tidsmässiga varaktigheten för de övergångsarrangemang som innebär ett undantag från det som föreskrivs om styrelsen för ett stiftelseuniversitet i 24 § i universitetslagen begränsas enbart till det nödvändiga. Ändringen är en förutsättning för att lagförslag 3 ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kulturutskottet föreslår i sin detaljmotivering preciseringar i 3 § i lagförslag 3.

Undervisningssamarbete

Grundlagsutskottet tar i sitt utlåtande upp förslagen till bestämmelser om undervisningssamarbete. Det föreslås att universiteten ska ha möjlighet att ordna den undervisning som hör till deras utbildningsansvar genom att anskaffa undervisning direkt från en annan högskola samtidigt som de själva avstår från att ge undervisning i en obligatorisk del av examen. De beslut som detta samarbete kräver ska vid varje universitet fattas av och ansvaret för dem ligga hos det organ som anges i universitetets instruktion och i universitetslagen.

Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag. Utövning av offentlig makt ska alltid ha en behörighetsgrund som i sista hand återgår på en av riksdagen stiftad lag. För lagar gäller det allmänna kravet på att en lag ska vara exakt och noga avgränsad. Grundlagsutskottet anser att regleringen om undervisningssamarbete därför bör kompletteras med en bestämmelse om grunden för förvaltningsbehörigheten.

Kulturutskottet föreslår i detaljmotiven preciseringar i 7 a § i lagförslag 1 och i 8 a § i lagförslag 2.

Studerandes rättsliga ställning och rättssäkerhet

Grundlagsutskottet tar i sitt utlåtande ställning till studerandes rättsliga ställning och rättssäkerhet i situationer där utbildningen upphör. Enligt propositionen kan ett universitet eller en yrkeshögskola, när dess utbildning läggs ned, avtala med ett annat universitet eller en annan yrkeshögskola om att överflytta studerande för att avlägga samma examen vid det universitetet eller den yrkeshögskolan. De studerande har dock rätt att fortsätta studera för sin examen vid sin egen högskola i tre års tid från det att utbildningen lagts ned. Övergångstidens längd begränsas av längden på den studerandes personliga studierätt.

De studerandes rättsliga ställning vid nedläggning förblir enligt grundlagsutskottets åsikt i vissa avseenden oklar, vilket är ett problem. I propositionsmotiven sägs exempelvis att vid den treåriga övergångsperiodens utgång överförs studierätten för de studerande som ännu studerar vid den högskola där utbildningen läggs ned till den mottagande högskolan utan ett separat samtycke av de studerande. För de studerandes rättssäkerhet i fråga om studierätten, som är av fundamental betydelse för grunderna i livet, talar att studierätten inte ska upphöra utan separata åtgärder. Grundlagsutskottet anser att bestämmelserna om övergångsperioden i sig är korrekta men menar att med avseende på de studerandes rättssäkerhet är det väsentligt att det om utbildningen läggs ner fattas ett förvaltningsbeslut om beviljande av studierätt i den mottagande högskolan och om förlust av studierätt i den högskola där undervisningen läggs ner.

Också kulturutskottet ser det problem som grundlagsutskottet lyft fram. Kulturutskottet omfattar grundlagsutskottets syn på att studierättens upphörande är ett synnerligen betydelsefullt avgörande med tanke på den studerandes rättssäkerhet, och därför bör denne ges ett förvaltningsbeslut om saken. Utifrån utredning konstaterar utskottet att det inte är fråga om en situation som kräver lagändringar. Lagstiftningen om högskoleundervisning reglerar inte i vilka situationer det ska fattas administrativa beslut utan utbildningsanordnaren ska själv identifiera dem.

Grundande av Tammerfors högskolehelhet

Ett av syftena med propositionen är att stödja det starka högskolekomplex som ska grundas i Tammerfors. Enligt propositionen ska det nya universitetet och yrkeshögskolan ledas som en strategisk helhet. Reformen är sprungen ur utbildningsanordnarnas initiativ och är tänkt att förverkligas genom den lagstiftning som nu föreslås samt med respekt för universitetens autonomi.

Meningen är att ge högskoleutbildningen i regionen ökad internationell respekt och att betjäna det finländska samhället och arbetslivet. Förhoppningen är att en mångsidig och stark högskolehelhet ska locka till sig internationella forskare, lärare, experter och studerande, vilket förväntas förbättra kvaliteten och genomslaget för utbildning och forskning, menar regeringen. Målet är att de samgående universitetens verksamhet, personal, studerande och egendom övergår till Tammerfors nya universitet vid ingången av 2019.

Kommunikationsutskottet anser reformen vara motiverad och bra. Enligt propositionen resulterar en sammanslagning av universitetens och yrkeshögskolans resurser till högre effektivitet och kvalitet i utbildning och forskning. Det här är också ett sätt att stärka regionens näringsliv.

Utskottet förhåller sig positivt till reformen bland annat med hänsyn till att den främjar globaliseringen. Reformen förväntas göra Tammerforshögskolorna allt attraktivare för utländska studerande och dito forsknings- och undervisningspersonal, vilket är ett av högskoleutbildningens mål i globaliseringens tidevarv.

Trots att utskottet understöder propositionen konstaterar det att det är en utmaning för det nationella högskoleutbudet samt styrningen och utvecklandet på lång sikt att lagstiftningen om högskolorna bereds utifrån enskilda fall, såsom projektet Tampere3 och undervisningssamarbetet. Utvecklingsprojekten är förvisso motiverade, men om man enbart genomför isolerade reformer går det lätt så att spelreglerna för högskolesamarbetet inte ses som en del av ett större sammanhang. Sammantaget kan detta leda till ett resultat som är svårt att hantera. Utskottet understryker att universitetens och yrkeshögskolornas specifika kompetenser inte får försvagas eller högskolesystemet naggas i kanterna av enskilda regionala projekt. Utskottet påminner om betydelsen av det pågående arbetet med visionen för högskolorna (Visionen för högskoleutbildningen och forskningen år 2030) och betonar att högskolelagstiftningen måste utvecklas utifrån en målbild där man ser till helheten.

Projektet Tammerfors3 främjar samarbetet mellan de involverade högskolorna, reformerar strukturerna och verksamhetsformerna och möjliggör ett lättare innovationsekosystem, eftersom den nya högskolekoncernen kommer att behärska hela FUI-kedjan från grundforskning till praktisk tillämpning. Utskottet påpekar att fokuseringen på utveckling och innovation inte får inkräkta på förutsättningarna för långsiktig grundforskning.

Under utfrågningen av sakkunniga i utskottet föreslogs det att stiftelseuniversitetets styrelse skulle bestå av sju till nio personer i stället för sju. Utskottet konstaterar att det i 24 § 2 mom. i universitetslagen sägs att styrelsen för ett stiftelseuniversitet ska ha sju medlemmar. Utskottet ser ingen orsak att ändra förslaget på denna punkt. Styrelsen måste ha en sådan storlek att hela hög-

skolan och inte bara delar av den är representerad. Varje enskild styrelsemedlem ska i styrelsen arbeta för hela universitets bästa.

Under utfrågningen föreslog man att det kollegiala organets ställning borde stärkas exempelvis genom att ge det utökade uppgifter. Kulturutskottet påpekar att frågan inte berörs i den aktuella lagändringen men anser det viktigt att inkludera hela universitetssamfundet samt uppmuntrar universiteten att satsa på det. En lyckad reform kräver att hela universitetssamfundet är med om den och att alla och envar i den kretsen ges tillfälle att bli hörd.

Yrkeshögskolornas ställning i högskolesammanhanget

Det är mycket viktigt, menar utskottet, att högskolorna också i framtiden arbetar utifrån en lagstiftning där yrkeshögskolor och universitet behandlas jämlikt och där deras uppgifter har definierats och regionala olikheter möjliggjorts.

Under sakkunnigutfrågningen sågs det som ett orosmoment att yrkeshögskolans behörighet överförs till universiteten när högskolekoncerner bildas, varvid yrkeshögskolan överförs i universitetens ägo. Utskottet påpekar att en yrkeshögskola har sina egna lagstadgade uppgifter. Enligt yrkeshögskolelagen (932/2014) är yrkeshögskolorna aktiebolag, och deras ställning som juridisk person regleras i lagens 5 §. I den föreskrivs det bland annat om yrkeshögskolornas medelsanvändning i överensstämmelse med 4 §. I lagen föreskrivs det också om yrkeshögskolornas förvaltning och organ och om deras behörighet. Utskottet stödjer samarbetet mellan universitet och yrkeshögskolor men betonar att yrkeshögskolornas självständiga beslutsrätt i ärenden som berör dem måste garanteras i högskolekoncernerna. Samarbetet måste läggas upp så att den ekonomiska vinningen fördelas jämnt mellan alla högskolor som deltar i det. Utskottet föreslår ett uttalande om detta. (*Utskottets förslag till uttalande 1.*)

Undervisningssamarbete

Ett av propositionens syften är att skapa tydligare villkor för undervisningssamarbete inom universitets- och högskoleutbildningen och även för samarbetet med andra inhemska högskolor som inte hör till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Bland dessa kan nämnas Försvarshögskolan, Polisyrkeshögskolan och Högskolan på Åland. En högskola ska enligt lagförslaget för att fullgöra sitt utbildningsansvar inte längre själv behöva ge all undervisning som ingår i examina som obligatorisk, utan får anskaffa undervisning som ersätter den egna undervisningen från ett annat finländskt universitet eller en annan finländsk yrkeshögskola. Högskolan ska dock själv ge största delen av den undervisning som omfattas av dess utbildningsansvar.

Enligt propositionen kan högskolorna efter lagändringen fördjupa sitt undervisningssamarbete och utnyttja lämplig expertis för yrkeshögskole- och universitetsexamina. Målet är att stärka utbildningens kvalitet och bättre utnyttja kunskapsresurser, också i digital form. Reformen ger de studerande möjligheter att i sina examensprogram utnyttja sådan kompetens som förenar högskolesektorerna.

Utskottet understöder en lagstiftning som bidrar till ett strategiskt och praktiskt samarbete i överensstämmelse med yrkeshögskolornas och universitetens respektive profiler i syfte att förverkli-

ga deras lagstadgade grundläggande uppdrag och ser positivt på att den föreslagna reformen skapar bättre möjligheter för internationellt undervisningssamarbete.

Propositionen innehåller inga förslag till ändring av universitetens eller yrkeshögskolornas examenssystem eller examensmål. En följd av ett ökat undervisningssamarbete mellan yrkeshögskolorna och universiteten kan enligt utskottet vara att innehållet i examina tillnärmas på ett sätt som minskar mångfalden i utbildningen. Det finns skäl att undvika en sådan utveckling. Ett sätt att påverka utvecklingen är genom resultatstyrning av universiteten och högskolorna.

Vid utfrågningen av sakkunniga talades det om behovet att begränsa undervisningssamarbetet så att universiteten endast ska kunna upphandla sådan undervisning av yrkeshögskolor som hänför sig till kandidatexamen. Utskottet menar att universitets- och yrkeshögskoleexamina också i fortsättningen ska hållas i sär men att begränsande av undervisningssamarbetet till kandidatfasen på ett konstgjort sätt skulle kringskära högskolornas rätt att besluta om hur undervisningen ska ordnas. Rätten att själv besluta om undervisningen ingår i universitetsautonomins kärna, och universiteten måste få fatta sina beslut självständigt. Examensmålen är i dagens läge kompetensbaserade, och bevisad kompetens kan redan nu godkännas som en examensdel oberoende av var och hur kompetensen skaffats. Enligt utskottet ger undervisningssamarbete på det föreslagna sättet synergieffekter som kan förbättra utbildningens kvalitet.

Undervisningssamarbetet påverkar de studerandes ställning när undervisningen flyttas till ett universitet eller en yrkeshögskola på en annan ort. Utskottet framhåller att de studerande måste underrättas om detta i god tid och, om möjligt, redan när de söker sig till den aktuella utbildningen. Det här är särskilt viktigt om utbildningen flyttas långt från den upphandlande högskolan. Det är likaså viktigt, menar utskottet, att såväl den upphandlande högskolan som den högskola som ger undervisningen samarbetar om att undervisning i en annan högskola inte försämrar den studerandes ställning när det gäller de tjänster som högskolorna erbjuder de studerande.

De sakkunniga ställde sig också frågande till hur den upphandlande högskolan ska kunna svara för undervisningens innehåll och kvalitet om den ges i en annan högskola. Utskottet poängterar att undervisningssamarbetet måste hålla hög kvalitet och det bör ses till att den upphandlade undervisningen motsvarar examensmålen. Upphandlingarna grundar sig på avtal mellan utbildningsanordnarna. Innehållet i avtalen och hanteringen av dem kommer att inta en central ställning när det gäller att trygga en kvalitativ undervisning. Utskottet föreslår ett uttalande om detta. (*Utskottets förslag till uttalande 2.*)

Förvaltningsspråket i yrkeshögskolorna

I propositionen föreslås en komplettering av 24 § i yrkeshögskolelagen som går ut på att var och en har rätt att i egen sak använda finska eller svenska och att få expeditioner på det språk han eller hon använder. Syftet med bestämmelsen är att regleringen av förvaltningsspråket ska motsvara regleringen av universitetens förvaltningsspråk. Ändringen gäller inte undervisningsspråket. Utskottet finner förslaget nödvändigt för att trygga de språkliga rättigheterna.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag 1

1 §. Tillämpningsområde. I 2 mom. 13 punkten föreslås ett omnämnande av Tammerfors nya universitet, som är det namn regeringen föreslår.

Enligt ett sakkunnigyttrande till utskottet kan ordet "nya" ge internationella samarbetspartner i synnerhet i den anglosaxiska kulturen en felaktig uppfattning om universitetets nivå. Utskottet har även erfarit att de som står bakom grundandet av det nya universitetet har en samsyn om att namnet bör vara Tammerfors universitet. Utskottet finner grunder för att ändra namnet till Tammerfors universitet och föreslår motsvarande ändringar i 2 och 3 mom.

7 a §. Undervisningssamarbete. Grundlagsutskottet konstaterar att exempelvis bedömning av studieprestationer, rättelse av bedömning och disciplinära åtgärder mot studerande handlar om utövning av offentlig makt. I propositionsmotiven sägs det att deltagarna i den gemensamma undervisningen lyder under den högskolas förvaltning som ger undervisningen och att den högskola som ger undervisningen ansvarar åtminstone för bedömningen av kurserna, ordnandet av möjlighet till rättelse och disciplinära åtgärder som direkt hör samman med genomförandet av undervisningen. Dessutom har den högskola som ger undervisningen rätt till information i enlighet med universitetslagen. Högskolan kan också ålägga en studerande att visa upp ett intyg över narkotikatest enligt universitetslagen. Den högskola som ger undervisningen kan emellertid inte dra in den studerandes studierätt, eftersom den studerande har studierätt vid den högskola som beviljar examen. Enligt propositionsmotiven ska den studerande dessutom lyda under den högskolas förvaltning som ger undervisningen till den del förvaltningen gäller högskolans undervisning, också när han eller hon deltar i undervisningen i det egna universitetets lokaler eller i samband med annan undervisning som ges av det egna universitetet.

Kulturutskottet anser att det redan finns bestämmelser i yrkeshögskolelagen och universitetslagen om situationer där offentlig makt utövas men att det i propositionen blir oklart hur behörigheten vid offentlig maktutövning i undervisningssamarbetet fördelar sig mellan de deltagande högskolorna. Lagförslaget uppfyller därför inte det allmänna krav på exakthet och noggrann avgränsning som ska ställas på lagar. Utskottet föreslår att lagen preciseras med en bestämmelse i slutet av 4 mom. om att den som på grundval av undervisningssamarbete studerar med begränsad studierätt lyder under den högskolas förvaltning som ger undervisningen.

Förvaltningsbehörigheten avser särskilt bedömningen av studieprestationer, disciplin samt rättssäkerhetsförfarande om vilka föreskrivs åtminstone i universitetslagens 41 a, 43 d, 44, 45, 45 a, 45 b, 82, 83 a, 84, 84 a, 85 och 90 a § och i yrkeshögskolelagens 31 a, 36—40, 57—61 och 65 §. Utskottet har erfarit att det är problematiskt att ta in detaljerade paragrafhänvisningar i bestämmelsen bland annat för att en del av paragraferna endast är delvis tillämpliga men dels också för att man vid lagtolkningen även bör beakta andra bestämmelser än de som är direkt tillämpliga på den högskola som ger undervisningen. Vid lagtillämpningen kommer det att vara viktigt att deltagande i undervisning i en annan högskola inte leder till luckor i fråga om de studerandes rättigheter och skyldigheter. Detta kräver samarbete mellan den högskola som beviljar examen och den

som ger undervisning. Om exempelvis en relegering övervägs ska den studerandes agerande också i den högskolan som ger undervisning beaktas när situationen kräver det.

2. Lagförslag 2

8 a §. Undervisningssamarbete. Utskottet föreslår en språklig ändring i 2 mom. som inte påverkar den svenska texten.

Utskottet föreslår att 4 mom. kompletteras på samma sätt som 7 a § i universitetslagen när det gäller förvaltningsbehörigheten. Också för yrkeshögskolornas del avser denna särskilt bedömningen av studieprestationer, disciplin samt rättssäkerhetsförfarande om vilka föreskrivs åtminstone i yrkeshögskolelagens 31 a, 36—40, 57—61 och 65 § samt i universitetslagens 41 a, 43 d, 44, 45, 45 a, 45 b, 82, 83 a, 84, 84 a, 85 och 90 a §.

3. Lagförslag 3

2 §. Grundande av Tammerfors nya universitet. Kulturutskottet föreslår att det görs tekniska ändringar i såväl rubriken som texten till följd av den i 1 § i lagförslag 1 föreslagna ändringen av namnet på det universitet som ska grundas.

3 §. Organiseringen av universitetet. I grundlagsutskottets utlåtande fästs uppmärksamhet vid grundlagsenligheten i övergångsarrangemangen. I utlåtandet sägs det att det mest befogade valförfarandet med avseende på grundlagsskyddet för universitetets självstyrelse är att tillförsäkra det kollegiala förvaltningsorgan som företräder universitetssamfundet en central ställning och beslutanderätt också vid val av den första styrelsen. Det kan genomföras till exempel genom att för övergångsperioden bilda en tillfällig styrelse av de samgående universitetens styrelser ifall valet inte på ett sätt jämförbart med det vanliga förfarandet kan anförtros det kollegiala organet. Kulturutskottet har erfarit att det i det föreliggande fallet är motiverat att gå in för en övergångsstyrelse som väljs av de samgående universitetens styrelser på det sätt som föreslås i propositionen. Utskottet finner det nödvändigt att det nya universitetet har en egen styrelse som kan fokusera på att lägga en god grund för den nya verksamheten. Det är en bättre modell än att de samgående universitetens styrelser tillsammans skulle utgöra en temporär styrelse. Övergångsperiodens styrelse behövs för att förbereda sammanslagningen och exempelvis för att stadfästa reglerna för hur det kollegiala organet ska väljas.

På de grunder som nämns i grundlagsutskottets utlåtande måste 3 § 1 mom. för att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning ändras så att den tidsmässiga varaktigheten för de övergångsarrangemang som innebär ett undantag från det som föreskrivs om styrelsen för ett stiftelseuniversitet i 24 § i universitetslagen begränsas enbart till det nödvändiga. Grundlagsutskottet anser att kulturutskottet kan genomföra begränsningen exempelvis så att det nya stiftelseuniversitets kollegiala organ väljer det nya universitets styrelse för en normal mandattid så snart organet har konstituerat sig.

Kulturutskottet anser att de krav som grundlagsutskottet ställer förutsätter att ur den föreslagna 3 § 1 mom. stryks de bestämmelser enligt vilka styrelserna för de samgående universiteten beslutar om mandattiden för det nya universitetets styrelse och om mandattiden för styrelsemedlemmar-

na. Kulturutskottet understryker att mandattiden för övergångsstyrelsen ska begränsas till det nödvändiga.

Kulturutskottet föreslår att det görs de tekniska ändringar i bestämmelsen som följer av den i 1 § i lagförslag 1 föreslagna ändringen av namnet på det universitet som ska grundas.

Vidare föreslår utskottet att den föreslagna bestämmelsen i 2 mom. ändras i överensstämmelse med det som sägs i 1 mom. så att behörigheten konstateras tillkomma övergångsstyrelsen. Utskottet föreslår dessutom att ordet "första" läggs till i meningen för att visa att det rör sig om valet av den första rektorn och att det görs den ändring som föranleds av det ändrade namnet på universitetet.

Utskottet föreslås att 3 mom. ändras i överensstämmelse med 1 mom. så att behörigheten konstateras tillkomma övergångsstyrelsen och att det görs den ändring som föranleds av det ändrade namnet på universitetet. Utskottet föreslår också att ordet "organ" ändras till "förvaltningsorgan", vilket avses i förslaget till bestämmelse.

Det behov som framförs i grundlagsutskottets utlåtande att trygga det kollegiala och hela universitetssamfundet representerande förvaltningsorganets ställning och beslutsfattande också vid valet av den första styrelsen kräver ett sådant tillägg i lagen. Kulturutskottet föreslår en bestämmelse om detta i 4 mom., varvid 4 mom. i propositionen blir 5 mom.

Utskottet föreslår att det i det nya 5 mom. gör de ändringar som föranleds av förslaget att ändra universitetets namn. För klarhetens skull konstaterar utskottet att övergångsperiodens styrelse är det organ som avses i momentet, vilket innebär att övergångsperiodens styrelse har den behörighet som momentet stipulerar.

4 §. Övergång av egendom. Utskottet föreslår att det i 1 och 2 mom. görs de ändringar som föranleds av förslaget att ändra universitetets namn.

5 §. Övergång av de samgående universitetens rättigheter och skyldigheter. Utskottet föreslår att det i 1 och 2 mom. görs de ändringar som föranleds av förslaget att ändra universitetets namn.

6 §. Överföring av anhängiga ärenden. Utskottet föreslår att det i paragrafen görs de ändringar som föranleds av förslaget att ändra universitetets namn.

7 §. Bokslut för de samgående universiteten. Utskottet föreslår att det i 1 och 2 mom. görs de ändringar som föranleds av förslaget att ändra universitetets namn.

8 §. Organiseringen av studentkåren vid Tammerfors nya universitet. Utskottet föreslår att paragrafens rubrik och 1 och 2 samt 4—6 mom. ändras till följd av förslaget att ändra universitetets namn.

9 §. Överföring av studentkårernas verksamhet. Utskottet föreslår att det i 1 och 2 mom. görs de ändringar som föranleds av förslaget att ändra universitetets namn.

10 §. Befrielse från inkomstskatt och överlåtelseskatt som har samband med att universiteten och studentkårerna går samman. Utskottet föreslår att det i 1—3 mom. görs de ändringar som föranleds av förslaget att ändra universitetets namn.

11 §. Hänvisningar till Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet. Utskottet föreslår att det i paragrafen görs de ändringar som föranleds av förslaget att ändra universitetets namn.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1, 2 och 3 i proposition RP 73/2017 rd med ändringar. ***(Utskottets ändringsförslag)***

Riksdagen godkänner två uttalanden. ***(Utskottets förslag till uttalanden)***

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i universitetslagen (558/2009) 1, 7 a och 7 b §, sådana de lyder, 1 § delvis ändrad i lagarna 954/2011, 414/2012 och 497/2015 samt 7 a och 7 b § ändrade i lag 562/2016, samt

fogas till lagen en ny 7 c § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på de universitet som hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde, enligt vad som föreskrivs nedan.

Universitet är

1) Helsingfors universitet,

2) Östra Finlands universitet,

3) Jyväskylä universitet,
4) Lapplands universitet,
5) Uleåborgs universitet,
6) Åbo universitet,
7) Vasa universitet,
8) Åbo Akademi,
9) Villmanstrands tekniska universitet,
10) Svenska handelshögskolan,
11) Konstuniversitetet,
12) Stiftelsen för Aalto-högskolan som verkar under namnet *Aalto-universitetet*,
13) Tammerfors högskolestiftelse som verkar under namnet *Tammerfors ~~nya~~ universitet*.

De universitet som avses i 2 mom. 1—11 punkten är offentligrättsliga inrättningar (*offentligrättsliga universitet*). På Aalto-universitetet och Tammerfors ~~nya~~ universitet (*stiftelseuniversitet*) tillämpas utöver denna lag även stiftelselagen (487/2015).

Bestämmelserna i denna lag tillämpas också på stiftelseuniversitet, med undantag för 5, 13—22, 60, 64, 65 och 67 § samt 8 och 9 kap.

7 a §

Undervisningssamarbete

Ett universitet får ordna sin undervisning i språk och kommunikation i samarbete med en annan högskola eller anskaffa undervisningen från en annan högskola. Universitetet behöver inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar.

Ett universitet får ordna även annan än i 1 mom. avsedd undervisning i samarbete med en annan högskola eller anskaffa undervisningen från en annan högskola. När undervisningen anskaffas från en finländsk högskola som ordnar sådan undervisning också för sina egna studerande, behöver universitetet inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar. Universitetet ska självt ge största delen av den undervisning som ingår i de examina och områden som hör till dess utbildningsansvar.

Undervisning som i enlighet med 1 eller 2 mom. ersätter universitetets egen undervisning ska motsvara de mål som det universitet som beviljar examen har ställt upp.

En studerande som deltar i undervisning som ordnas med stöd av 1 eller 2 mom. eller 8 a § 1 eller 2 mom. i yrkeshögskolelagen (932/2014) och som ersätter högskolans egen undervisning har begränsad studierätt utan rätt att avlägga examen vid den högskola som ger undervisningen. En studerande som deltar i undervisning på grundval av begränsad studierätt lyder under den högskolas förvaltning som ger undervisningen.

7 b §

Överföring av utbildning

När en utbildning vid ett universitet läggs ned kan universitetet avtala med ett annat universitet om att de studerande ska överflyttas att avlägga samma examen vid det universitetet. De studerande har dock rätt att fortsätta studera för sin examen vid det universitet där utbildningen läggs ned i tre år från nedläggningen, med beaktande av studierättens längd enligt 41 § 1—4 mom.

På överföring av studierätt tillämpas 41 § 5 mom.

7 c §

Specialiseringsutbildningar

Specialiseringsutbildningar vid universiteten är avsedda att genomföras efter högskoleexamen av personer som redan har varit yrkesverksamma. Specialiseringsutbildningarna främjar professionell utveckling och specialisering med målet att skapa kompetens inom expertisområden som saknar utbildningsutbud på marknadsmässiga villkor.

Bestämmelser om specialiseringsutbildningarnas gemensamma mål och minimiomfattning utfärdas genom förordning av statsrådet. Som specialiseringsutbildning ordnas inte sådan utbildning som universiteten ordnar i form av affärsverksamhet enligt 5 § 2 mom.

Som specialiseringsutbildning får endast sådan utbildning ordnas vars grunder universiteten sinsemellan har avtalat om. Under avtalsförfarandet ska samarbete bedrivas med företrädare för arbets- och näringslivet. Närmare bestämmelser om avtal om specialiseringsutbildning, avtalets innehåll och ordnande av utbildningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

En offentlig förteckning ska föras över avtalen om specialiseringsutbildningar. Närmare bestämmelser om den offentliga förteckningen och de uppgifter som ska föras in i den utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas separat genom lag.

2.

Lag

om ändring av yrkeshögskolelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i yrkeshögskolelagen (932/2014) 8 a §, sådan den lyder i lag 563/2016, och
fogas till lagen en ny 8 b § och till 24 § ett nytt 2 mom. som följer:

8 a §

Undervisningssamarbete

En yrkeshögskola får ordna sin undervisning i språk och kommunikation i samarbete med en annan högskola eller anskaffa undervisningen från en annan högskola. Yrkeshögskolan behöver inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar.

En yrkeshögskola får ordna även annan än i 1 mom. avsedd undervisning i samarbete med en annan högskola eller anskaffa undervisningen från en annan högskola. När undervisningen anskaffas från en finländsk högskola som ordnar sådan undervisning också för sina egna studerande, behöver yrkeshögskolan inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar. Yrkeshögskolan ska själv ge största delen av den undervisning som ingår i de examina och områden som hör till dess utbildningsansvar.

Undervisning som i enlighet med 1 eller 2 mom. ersätter yrkeshögskolans egen undervisning ska motsvara de mål som den yrkeshögskola som beviljar examen har ställt upp.

En studerande som deltar i undervisning som ordnas med stöd av 1 eller 2 mom. eller 7 a § 1 eller 2 mom. i universitetslagen och som ersätter högskolans egen undervisning har begränsad studierätt utan rätt att avlägga examen vid den högskola som ger undervisningen. En studerande som deltar i undervisning på grundval av begränsad studierätt lyder under den högskolas förvaltning som ger undervisningen.

8 b §

Överföring av utbildning

När en utbildning vid en yrkeshögskola läggs ned kan yrkeshögskolan avtala med en annan yrkeshögskola om att de studerande ska överflyttas att avlägga samma examen vid den yrkeshögskolan. De studerande har dock rätt att fortsätta studera för sin examen vid den yrkeshögskola där utbildningen läggs ned i tre år från nedläggningen, med beaktande av studierättens längd enligt 30 § 1—5 mom.

På överföring av studierätt tillämpas 30 § 6 mom.

24 §

Yrkeshögskolans förvaltningsspråk

— —

Var och en har rätt att i egen sak använda finska eller svenska och att få expeditioner på det språk han eller hon använt.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 8 b § tillämpas också på utbildning som har lagts ned före ikraftträdandet av denna lag, dock så att den i den paragrafen avsedda tiden på tre år räknas från ikraftträdandet.

———

3.

Lag

om införande av en lag om ändring av universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Ikraftträdande av lagen om ändring av universitetslagen

Bestämmelserna i 1 § i lagen om ändring av universitetslagen (/), nedan *ändringslagen*, träder i kraft den 1 januari 2019.

Ändringslagens 7 a—7 c § träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 7 b § i ändringslagen tillämpas också på utbildning som har lagts ned före lagens ikraftträdande, dock så att den i paragrafen avsedda tiden på tre år räknas från ikraftträdandet av paragrafen.

2 §

Grundande av Tammerfors ~~nya~~ universitet

Verksamheten, personalen och de studerande vid de i 1 § 2 mom. 6 och 14 punkten i universitetslagen (558/2009) nämnda Tammerfors universitet och TTY-stiftelsen som verkar under namnet Tammerfors tekniska universitet (*de samgående universiteten*) övergår vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen till Tammerfors högskolestiftelse som verkar under namnet *Tammerfors ~~nya~~ universitet (det nya universitetet)*.

På övergången av personal från de samgående universiteten till Tammerfors ~~nya~~ universitet tillämpas vad som i arbetsavtalslagen (55/2001) föreskrivs om överlåtelse av rörelse.

3 §

Organiseringen av universitetet

Styrelserna för de samgående universiteten ska välja det nya universitetets~~första~~ styrelse för övergångsperioden så att den kan inleda sin verksamhet senast den 1 januari 2018. ~~Styrelserna för de samgående universiteten beslutar om mandattiden för det nya universitetets styrelse. Mandattiden för minst två av styrelsens medlemmar ska gå ut senast den 31 december 2019 och för två av medlemmarna senast den 31 december 2020.~~

Det nya universitetets~~första~~ styrelse för övergångsperioden väljer universitetets första rektor.

Det nya universitetets~~första~~ styrelse för övergångsperioden beslutar om antalet medlemmar i universitetets första kollegiala förvaltningsorgan med iakttagande av 26 § 2 mom. i universitets-

lagen. Det nya kollegiala förvaltningsorganet ska väljas så att det kan inleda sin verksamhet senast den 1 april 2018.

Det kollegiala förvaltningsorganet väljer det nya universitetets första styrelse.(Nytt)

Det nya universitetets organ och de samgående universiteten ska tillsammans ordna det nya universitetets administration och andra tjänster samt beslutsfattandet så att universitetet kan inleda sin verksamhet när 1 § i ändringslagen träder i kraft. Det nya universitetets organ får fatta beslut, göra åtaganden och företa rättshandlingar för universitetets räkning medan det grundas.(4 mom. i RP)

4 §

Övergång av egendom

Tammerfors universitets egendom övergår i sin helhet till det nya universitetet vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen. TTY-stiftelsens egendom övergår till det nya universitetet den 1 januari 2019 genom en fusion enligt stiftelselagen (487/2015). Tammerfors universitets hela grundkapital samt det i stiftelseurkunden för TTY-stiftelsen angivna grundkapitalet och de poster som staten placerat i stiftelsens grundkapital blir grundkapital för Tammerfors högskolestiftelse.

Om det nya universitetet upplöser sig eller upplöses, ska de poster som staten donerat till de samgående universitetens kapital inklusive oanvänd avkastning återlämnas till staten för att användas på det sätt som riksdagen beslutar. TTY-stiftelsens övriga stiftare ska besluta om överlåtelse av det kapital som de donerat till TTY-stiftelsen till ett ändamål med nära anknytning till stiftelsens ändamål.

5 §

Övergång av de samgående universitetens rättigheter och skyldigheter

De samgående universitetens fordringar och övriga rättigheter övergår till det nya universitetet vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen.

Det nya universitetet svarar efter ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen för de samgående universitetens avtalsförpliktelser och andra åtaganden samt lagstadgade skyldigheter och ansvar.

6 §

Överföring av anhängiga ärenden

Ärenden som är anhängiga vid de samgående universiteten övergår vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen till det nya universitetet för behandling. Det nya universitetet företräder ett samgående universitet och är part i sådana rättegångar där ett samgående universitet har varit part.

7 §

Bokslut för de samgående universiteten

Styrelsen för det nya universitetet upprättar bokslut för de samgående universiteten.

Revisorerna för det nya universitetet förrättar revision av de samgående universiteten och lämnar revisionsberättelser i enlighet med vad som föreskrivs i 64 § i universitetslagen och i stiftelselagen.

8 §

Organiseringen av studentkåren vid det nya universitetet

Studentkårerna vid de samgående universiteten (*de samgående studentkårerna*) går samman och blir vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen en studentkår vid det nya universitetet.

De samgående studentkårerna ska ordna val av fullmäktige för det nya universitetets studentkår senast i september 2018. Om studentkårerna inte har kommit överens om något annat, ska det första fullmäktige ha 49 medlemmar och ett behövligt antal suppleanter. Fullmäktige väljer inom sig en ordförande och ett behövligt antal vice ordförande.

Om studentkårerna inte har kommit överens om något annat, utgörs centralvalnämnden av ordförandena för de samgående studentkårernas styrelser, ordförandena för fullmäktige och generalsekreterarna. Centralvalnämnden väljer inom sig en ordförande och kallar en sekreterare till nämnden. Centralvalnämnden fastställer valordningen.

Valet av fullmäktige för det nya universitetets studentkår är proportionellt och hemligt. I valet finns inga valkretsar. De medlemmar i studentkåren som anmält sig som närvarande studerande vid de samgående universiteten har rösträtt i valet. Varje röstberättigad har en röst i valet.

Rektorerna för de samgående universiteten fastställer tillsammans stadgarna för studentkåren vid det nya universitetet. Om det emellertid har valts en rektor för det nya universitetet, fastställer han eller hon dessa stadgar.

Fullmäktige för det nya universitetets studentkår och de organ som valts av fullmäktige fattar studentkårens beslut som gäller det nya universitetets studentkår och som har samband med det nya universitetet. De samgående studentkårerna är skyldiga att tillhandahålla administrativa tjänster och andra tjänster för det nya universitetets studentkår så att det nya universitetets studentkår kan inleda sin verksamhet fullt ut vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen.

9 §

Överföring av studentkårernas verksamhet

De samgående studentkårernas verksamhet, medlemmar och personal övergår från de samgående studentkårerna till det nya universitetets studentkår vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen. På övergången av personal tillämpas vad som i arbetsavtalslagen föreskrivs om överlåtelse av rörelse.

De samgående studentkårernas egendom, fordringar och övriga rättigheter övergår till det nya universitetets studentkår vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen. Studentkåren vid det nya universitetet svarar efter ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen för de samgående studentkårernas avtalsförpliktelser och andra åtaganden samt lagstadgade skyldigheter och ansvar.

10 §

Befrielse från inkomstskatt och överlåtelseskatt som har samband med att universiteten och studentkårerna går samman

De samgående universiteten och de samgående studentkårerna anses inte upplösta vid inkomstbeskattningen. Tillgångarna och skulderna övergår till oförändrade värden till det nya universitetet och dess studentkår, vilka fortsätter verksamheten.

De oavskrivna anskaffningsutgifterna och de övriga avdragsgilla utgifterna vid beskattningen av de samgående universitet och de samgående studentkårer som upphör med sin verksamhet dras av vid beskattningen av det nya universitetet och dess studentkår, vilka fortsätter verksamheten, på samma sätt som utgifterna skulle ha dragits av vid beskattningen av de universitet eller studentkårer som upphört med sin verksamhet.

Det nya universitetet och dess studentkår är inte skyldiga att betala överlåtelseskatt för överföringen av tillgångar i samband med att universiteten eller studentkårerna går samman.

11 §

Hänvisningar till Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet

Hänvisningar i annan lagstiftning till Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet ska betraktas som hänvisningar till det nya universitetet.

12 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 11 § träder dock i kraft först den 20

Utskottets förslag till uttalande

1. *Riksdagen förutsätter att regeringen försäkrar sig om att beslutsfattande som gäller en yrkeshögskola inom högskolekonsortier som innefattar universitet och yrkeshögskolor fattas i yrkeshögskolan, oberoende av dess ägarstruktur. Regeringen bör dessutom se till att finansiering i enlighet med statsfinansieringssystemet används inom högskolekonsortiet på det sätt som avses i finansieringslagstiftningen och att den ekonomiska vinst eller andra fördelar som uppkommer genom samarbetet fördelas jämt mellan alla högskolor inom konsortiet. Regeringen ska före utgången av 2021 lämna en rapport till kulturutskottet om hur samtliga konsortiers förvaltningsmodeller och finansieringssystem fungerar.*

2. *Riksdagen förutsätter att högskolornas undervisningssamarbete sker på ett sätt som garanterar utbildningens kvalitet och lösningar som fungerar för de studerande samt att de studerandes rättssäkerhet tillgodoses. Undervisnings- och kulturministeriet ska noga följa*

hur undervisningssamarbetet genomförs och utvärdera framgångarna samt lämna en rapport om detta till kulturutskottet före utgången av 2021.

Helsingfors 28.11.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuomo Puumala cent
vice ordförande Sanna Lauslahti saml
medlem Li Andersson vänst
medlem Ritva Elomaa saf
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Sari Multala saml
medlem Mikaela Nylander sv
medlem Ulla Parviainen cent
medlem Sari Raassina saml
medlem Sami Savio saf
medlem Jani Toivola gröna
medlem Pilvi Torsti sd
ersättare Tiina Elovaara blå
ersättare Petri Honkonen cent
ersättare Eeva-Maria Maijala cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen.

RESERVATION

Motivering

Undervisningssamarbete

I propositionen sägs att ett universitet får ordna undervisning som hör till deras utbildningsansvar i samarbete med en annan högskola eller anskaffa undervisningen från en annan högskola. Formuleringen i propositionen enligt vilken en högskola själv ska ge "största delen" av den undervisning som ingår i de examina och områden som hör till dess utbildningsansvar är alltför vid. Det här innebär att högskolorna skulle kunna anskaffa upp till 49 procent av den undervisning som hör till dess utbildningsansvar från en annan högskola. I förlängningen kan formuleringen leda till problem med att hålla i sär yrkeshögskolornas och universitetens specifika uppgifter. Även om det inte direkt förslås några ändringar i examensstrukturerna och examensmålen finns det en risk för att ett ökat undervisningssamarbete strömlinjeformar innehållet i examina. Den modell för högskoleutbildning vi nu har där universiteten koncentrerar sig på forskningsbaserad undervisning medan yrkeshögskolorna stärker de studerandes yrkesinriktade utveckling samt nära kontakter till arbetslivet är fullt motiverad och kommer att behövas också i framtiden.

Det är angeläget att stödja ett aktivare samarbete mellan högskolorna men detta borde ske stegvis för att det ska vara möjligt att utvärdera konsekvenserna för strukturerna på högskolefältet och för undervisningens innehåll. Det är därför motiverat att i det här skedet begränsa högskolornas möjlighet att skaffa undervisning till att endast gälla lägre högskoleexamina. Trots det ska högskolorna själva ordna huvuddelen av undervisningen och de viktigaste delarna av examina själva. Med hänsyn till kvaliteten på undervisningssamarbetet och dess lämplighet för olika typer av examina är det viktigt att samarbetet inleds redan när undervisningen planeras. Dessutom bör det nämnas att det redan nu är möjligt att skaffa kompletterande utbildning från andra högskolor.

De studerandes rättssäkerhet påverkas också av att undervisningen utkontrakteras från den högskola vederbörande ursprungligen sökt till. När den studerande väljer var hen vill studera bör hen kunna få information om vad som ingår i examen, vid vilken högskola studierna kommer att bedrivas och på vilken ort de ska avläggas.

Organiseringen av studentkåren vid Tammerfors nya universitet

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande till kulturutskottet sagt att när lagstiftningen omarbetas är övergångsarrangemang och tidsplaner för införande inte en godtagbar grund för att avvika från eller skjuta fram uppfyllandet av kraven på grundläggande fri- och rättigheter eller mänskliga rättigheter enligt grundlagen och internationella människorättskonventioner. Enligt grundlagsutskottet gäller resonemanget också frågan om hur administrationen ordnas. Det mest befogade valförfarandet med avseende på grundlagsskyddet för universitetets självstyrelse är att tillförsäkra det kollegiala förvaltningsorgan som företräder universitetssamfundet en central ställning och beslutanderätt också vid valet av den första styrelsen, menar grundlagsutskottet. Detta kan genomföras till exempel genom att för övergångsperioden bilda en tillfällig styrelse av de samgående universitetens styrelser, om inte valet på ett sätt jämförbart med det vanliga förfarandet kan

anförtros det kollegiala organet. Grundlagsutskottet påminner om att de konstitutionella synpunkterna ska prioriteras i förhållande till eventuella aspekter hänförliga till innehållet i stiftelsens stadga, eftersom 123 § i grundlagen föreskriver att universiteten har självstyrelse enligt vad som närmare bestäms genom lag.

Det är inte bara grundlagsutskottet som har uttryckt farhågor utan också universitetssamfundet oroar sig över sin status under övergångsperioden. Det är absolut nödvändigt att trygga universitetssamfundets ställning och påverkansmöjligheter under övergångsperioden. Då läggs de riktlinjer fast som på lång sikt påverkar universitetets organisation. Organisationsstrukturen har mycket stor betydelse för premisserna för vetenskaplig forskning och undervisning.

Ett demokratiskt högskolesamfund

Den nationella utvärderingen av universitetslagen från 2009 är kärv läsning. Universitetssamfundet upplever att centraliseringen av behörighet och beslutsfattande har fjärmat universitetssamfundet från beslutsfattandet och tillspetsat olika synsätt. Universitetslagen borde revideras i syfte att stärka beslutsfattandet och demokratin inom högskoleväsendet. De kollegiala organen borde ha i uppgift att stadfästa universitetens strategi, den budget och ekonomi- och verksamhetsplan som styrelsen gjort upp samt universitetets instruktion. De ska också ha befogenhet att befria en styrelsemedlem från uppdraget utan framställning från styrelsen. De här synpunkterna bör också få en mer framträdande roll i yrkeshögskolorna. I styrelsen bör arbetslivet och högskolesamfundet ha en stark representation. På det här sättet kan man se till att särdragen i yrkeshögskoleutbildningen och dess kontakter till arbetslivet fortgår.

Personalens ställning vid förändringar

Ett fördjupat samarbete inom undervisningen har konsekvenser för personalen, och därför är det viktigt att bedöma dessa konsekvenser såväl i planeringsskedet som när undervisningssamarbetet följs upp. En motiverad personal som trivs med sitt arbete är en viktig resurs, och en lyckad personalpolitik kräver att personalens ställning tryggas och att personalen hålls fortsatt informerad om konsekvenserna av en reform. Det är också viktigt att personalen hörs under hela processen. Undervisningssamarbetet får inte heller leda till fler anställningsförhållanden på viss tid eller ofrivilligt deltidsarbete.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen godkänner lagförslagen enligt betänkandet, men 7 a § i lagförslag 1, 8 a § i lagförslag 2 och 3 § i lagförslag 3 med ändringar. ***(Reservationens ändringsförslag)***

och att riksdagen utöver de uttalanden som ingår i betänkandet godkänner två uttalanden. ***(Reservationens förslag till uttalanden)***

Reservationens ändringsförslag

Lagförslag 1

7 a

Undervisningssamarbete

(1 mom. som i KuUB)

Ett universitet får ordna även annan än i 1 mom. avsedd undervisning i samarbete med en annan högskola eller anskaffa undervisningen från en annan högskola. När undervisningen anskaffas från en finländsk högskola som ordnar sådan undervisning också för sina egna studerande, behöver universitetet inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar. Universitetet ska självt ge största delen av den undervisning som ingår i de examina och områden som hör till dess utbildningsansvar. Universitetens möjlighet att anskaffa undervisning från en annan högskola gäller endast lägre högskoleexamina.

(3 och 4 mom. som i KuUB).

Lagförslag 2

8 a §

Undervisningssamarbete

(1 mom. som i KuUB)

En yrkeshögskola får ordna även annan än i 1 mom. avsedd undervisning i samarbete med en annan högskola eller anskaffa undervisningen från en annan högskola. När undervisningen anskaffas från en finländsk högskola som ordnar sådan undervisning också för sina egna studerande, behöver yrkeshögskolan inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar. Yrkeshögskolan ska själv ge största delen av den undervisning som ingår i de examina och områden som hör till dess utbildningsansvar. Yrkeshögskolornas möjlighet att anskaffa undervisning från en annan högskola gäller endast lägre högskoleexamina.

(3 och 4 mom. som i KuUB)

Lagförslag 3

3 §

Organiseringen av universitetet

Styrelserna för de samgående universiteten ska välja det nya universitetets styrelse för övergångsperioden så att den kan inleda sin verksamhet senast den 1 januari 2018. Styrelsen för övergångsperioden bildas av de samgående universitetens styrelser, varvid den består av 11+7 ledamöter.

Det nya universitetets första styrelse väljer universitetets första rektor. Styrelsen för övergångsperioden kan bereda valet av den första rektorn.

Betänkande KuUB 15/2017 rd
Reservation 1

(3—5 mom. som i KuUB)

Reservationens förslag till uttalanden

1. Riksdagen förutsätter att universitetslagen ändras så att i de kollegiala förvaltningsorganens uppgifter ingår att stadfästa universitetets strategi, styrelsens budget och ekonomi- och verksamhetsplan samt universitetets instruktion.

2. Riksdagen förutsätter att konsekvenserna för personalen av det utökade undervisningssamarbetet utvärderas i planerings-, genomförande- och uppföljningsfasen.

Helsingfors 28.11.2017

Li Andersson vänst
Mikaela Nylander sv (förenar sig om reservationen när det gäller 3 § i lagförslag 3)
Pilvi Torsti sd (förenar sig om reservationen när det gäller 3 § i lagförslag 3 och uttalandena)
Jukka Gustafsson sd (förenar sig om reservationen när det gäller 3 § i lagförslag 3 och uttalandena)
Eeva-Johanna Eloranta sd (förenar sig om reservationen när det gäller 3 § i lagförslag 3 och uttalandena)
Jani Toivola gröna (förenar sig om reservationen när det gäller 3 § i lagförslag 3 och uttalandena)